

ความสัมพันธ์ระหว่าง ภูมิหลัง ปัญหาในการปฏิบัติงาน และ เหตุผลส่วนตัว
กับการ เลือกสถานที่ปฏิบัติงานของแพทย์

นางสาว วรรณดี แสงประทีปทอง

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตร ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาวิจัยการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๕

ISBN 974-561-588-9

008120

17192626

๕๗

RELATIONSHIPS BETWEEN BACKGROUNDS, WORKING PROBLEMS,
AND PERSONAL REASONS OF PHYSICIANS
AND THEIR SELECTION OF WORKING LOCATION

Miss Vandee Sangprateeptong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Education

Department of Educational Research

Graduate School

Chulalongkorn University

1982

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่าง ภูมิหลัง ปัญหาในการปฏิบัติงาน และเหตุผลส่วนตัว
กับการเลือกสถานที่ปฏิบัติงานของแพทย์
โดย นางสาววรรณดี แสงประทีปทอง
ภาควิชา วิชาการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.ดิเรก ศรีสุโข
รองศาสตราจารย์นายแพทย์ เฉลิม วรารัตน์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณะศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประดิษฐ์ ชูประเสริฐ)

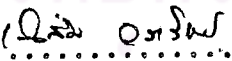
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร. ดิเรก ศรีสุโข)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์นายแพทย์ เฉลิม วรารัตน์)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ศิริชัย กาญจนवासี)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลัง ปัญหาในการปฏิบัติงาน และ เหตุผลส่วนตัว
 กับการ เลือกสถานที่ปฏิบัติงานของแพทย์

ชื่อนิสิต นางสาววรรณดี แสงประทีปทอง

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ดร. ดิเรก ศรีสุโข
 รองศาสตราจารย์นายแพทย์ เฉลิม วราวิทย์

ภาควิชา วิจัยการศึกษา

ปีการศึกษา ๒๕๒๕

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาปัญหาการขาดแคลนแพทย์ในส่วนภูมิภาค โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การ เลือกสถานที่ทำงานของแพทย์หลังจากทำงานใช้ทุน เสร็จแล้ว กับ องค์ประกอบด้านภูมิหลัง ด้านปัญหาในการทำงาน และด้านเหตุผลส่วนตัว และศึกษา, ลักษณะสถานที่ทำงานในอุดมคติของแพทย์ กลุ่มตัวอย่างการวิจัยได้แก่ แพทย์รับทุนรัฐบาลที่เคยทำงานใช้ทุนในต่างจังหวัด จำนวน ๕๖๑ คน เป็นแพทย์ซึ่งปัจจุบันทำงานในกรุง เทพ ๖ ๑๐๑ คน และทำงานในต่างจังหวัด ๔๖๐ คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณหาสัมประสิทธิ์ฟี (φ) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ point-biserial ค่ามัชฌิม เลขคณิต การทดสอบซี การทดสอบที และการวิเคราะห์-เนื้อเรื่อง ผลการวิจัยได้ข้อสรุปที่สำคัญ ดังนี้

๑. การ เลือกสถานที่ทำงานของแพทย์ สัมพันธ์กับ ภูมิลำเนาเดิม ที่ตั้งสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับการศึกษาแพทยศาสตร์ และสถานที่ทำงานเป็นแพทย์ฝึกหัด กล่าวคือ แพทย์ที่มีภูมิหลังอยู่ในต่างจังหวัด เลือกทำงานในต่างจังหวัด มากกว่าแพทย์ที่มีภูมิหลังในกรุง เทพ ๖ ส่วนเพศและที่ตั้งสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่สัมพันธ์กับการ เลือกสถานที่ทำงานของแพทย์

๒. การเลือกสถานที่ทำงานของแพทย์ สัมพันธ์กับ ปัญหาการทำงานในระหว่าง ที่ทำงานใช้ทุนในต่างจังหวัด ในบางเรื่องซึ่งได้แก่ ปัญหาเรื่อง ขาดความรู้ด้านการบริหารงาน ความขัดแย้งในการประสานงานกับฝ่ายปกครองของอำเภอ ขาดเจ้าหน้าที่วิทยาศาสตร์การแพทย์ ขาดยา ขาดเครื่องมือเครื่องใช้ และขาดบุคลากร กล่าวคือ แพทย์ที่ย้ายไปทำงานในกรุงเทพฯ ๓ มีปัญหาการทำงานในระหว่างที่ทำงานใช้ทุน มากกว่า แพทย์ที่ยังคงทำงานในต่างจังหวัด

๓. เหตุผลส่วนตัวที่ทำให้แพทย์เลือกทำงานในกรุงเทพฯ ๓ หลังหมดสัญญาการทำงาน ใช้ทุนในต่างจังหวัด ได้แก่ ต้องการอยู่ใกล้แหล่งวิชาการ ต้องการงานเฉพาะด้านรักษาพยาบาล โอกาสในการศึกษาต่อมีมาก ต้องการอยู่ในที่มีความสะดวกสบาย บิดามารดาอยู่ในกรุงเทพฯ ๓ ไม่ต้องการทำงานด้านบริหารงาน คู่สมรส (คู่รัก) อยู่ในกรุงเทพฯ ๓ และมีโอกาสหารายได้พิเศษ ได้มาก

๔. เหตุผลส่วนตัวที่ทำให้แพทย์เลือกทำงานในต่างจังหวัด หลังจากหมดสัญญาการทำงาน ใช้ทุนในต่างจังหวัด ได้แก่ ต้องการใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์แก่คนต่างจังหวัด ชอบชีวิตความเป็นอยู่ในต่างจังหวัด ไม่ชอบชีวิตความเป็นอยู่ในกรุงเทพฯ ๓ และชอบทำงานที่มีทั้งงานรักษาพยาบาล และงานอนามัย

๕. ที่ทำงานในอุดมคติของแพทย์ มีลักษณะดังนี้ คือ มีความปลอดภัยมีโอกาสได้ช่วยเหลือคนไข้ มีสวัสดิการที่พึงอาศัย มีอุปกรณ์การรักษาพยาบาลและยาเพียงพอ ตั้งอยู่ในที่ การคมนาคมสะดวก มีโอกาสก้าวหน้าทางวิชาการ มีโอกาสก้าวหน้าทางวิชาชีพและสะดวกใน การหาสถานที่เรียนที่มีคุณภาพให้บุตร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Relationships between Backgrounds, Working Problems, and Personal Reasons of Physicians and Their Selection of Working Location.

Name Miss Vandee Sangprateeptong

Thesis Advisor Instructor Derek Srisukho, Ph.D.
Associate Professor Chaloeam Varavithya, M.D.

Department Educational Research

Academic Year 1982

ABSTRACT

The purpose of this research was to study relationships between backgrounds, working problems and personal reasons of physicians and their selection of working location. The aim was to find an explanation for the shortage of physicians in the provincial areas. Sampling data were obtained 561 scholarship physicians, 101 of whom are now working in Bangkok, and the other 460 physicians were in the provinces. The questionnaire designed form by the researcher was used to collect the data. The coefficient phi (ϕ), the point - biserial correlation coefficient, Arithmetic mean, z-test, t-test and content analysis were employed in the analysis of the data.

The research conclusions were as follow:

1. The selection of working location was related to such background factors as the place of birth, place of upper primary

and lower secondary education, place of medical school and internship . The place of upper secondary education and sex were above their consideration . Physicians who have provincial backgrounds were more likely to work in the provincial areas, in contrast with those who have backgrounds in Bangkok areas.

2. The problems facing physicians working in provincial areas were the lack of knowledge in administration, and conflicts with district government officials. Inadequacy of medicine, medical instruments, and technicians were additional problems. Provincial physicians who later moved to work in Bangkok, had more problems than those who remain working in provincial areas.

3. Personal reasons for selecting to work in Bangkok stem from the fact that academic resources were readily available, and the preference for works in the curative field. Furthermore they have better opportunity to further their study. The reasons were that their parents and spouse lived in Bangkok; they didn't want an administrative post ; and they could earn much money from working over time.

4. Personal reasons for selecting to work in provincial areas were that they would like to make useful contribution to the villages, the preferred living in provincial areas to Bangkok, and they wish to work both in curative and preventive care.

5. Their ideal working places were determined by security factors, the opportunity to take care of the patients, residential welfare , good transportation, adequacy of equipment and medical supply, educational and promotional opportunity . Besides, schooling opportunity should be available for their children.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีโดยได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.ดิเรก ศรีสุโข และรองศาสตราจารย์นายแพทย์เฉลิม วราวิทย์ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจสอบแก้ไขบทร่างต่าง ๆ ตลอดจนให้กำลังใจอย่างดียิ่งเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาแนะนำแนวทางการแก้ไขแบบสอบถาม ที่ใช้ในการเก็บ ข้อมูล และขอขอบคุณแพทย์ทุกท่านที่ให้ข้อมูลในการวิจัยนี้

ขอขอบคุณ คุณเพ็ญศรี แสงประทีปทอง คุณอำภาพร วัฒนอารมณ์ชัย ซึ่งเป็นกำลัง สำคัญในการเก็บข้อมูล คุณโชฎิก วีรบุรุษ และคุณศนัย เทียนพุด ที่ช่วยเหลือในการวิเคราะห์ ข้อมูล อาจารย์ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ที่ช่วยเหลือและให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณ พ่อ แม่ และพี่ ๆ เป็นอย่างสูง ที่ให้การส่งเสริมและ สนับสนุนการศึกษาจนผู้วิจัยสำเร็จมาถึงขั้นนี้

วรรณดี แสงประทีปทอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	๖
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๗
กิตติกรรมประกาศ	๗
รายการตารางประกอบ	๘

บทที่

๑. บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
สมมติฐานของการวิจัย	๔
ขอบเขตของการวิจัย	๖
ข้อดกลงเบื้องต้น	๗
ข้อจำกัดในการวิจัย	๗
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	๘
๒. วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	๑๐
๓. วิธีดำเนินการวิจัย	๒๐
ประชากร	๒๐
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	๒๔
การรวบรวมข้อมูล	๒๖
การวิเคราะห์ข้อมูล	๒๘
๔. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๓๓
๕. สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	๔๘

บรรณานุกรม
ภาคผนวก
ประวัติผู้เขียน

๗๐
๗๓
๑๐๕

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
๑	จำนวนแพทย์ที่ได้รับการจัดสรรใช้ทุน จำแนกตามส่วนราชการ ที่จัดสรรตั้งแต่รุ่นปีการศึกษา ๒๕๑๓ - ๒๕๒๐	๒๑
๒	จำนวนแพทย์ที่ชดใช้เงินแทนการทำงานใช้ทุน จำแนกตามส่วนราชการที่จัดสรร ตั้งแต่รุ่นปีการศึกษา ๒๕๑๓ - ๒๕๒๐	๒๓
๓	จำนวนแพทย์ที่เป็นประชากรการวิจัย จำแนกตามสถานที่ทำงานปัจจุบัน และ รุ่นปีการศึกษาที่สำเร็จ	๒๔
๔	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานที่ทำงานปัจจุบัน และ รุ่นปีการศึกษาที่สำเร็จ	๓๓
๕	ขนาดความสัมพันธ์ระหว่าง ภูมิหลัง กับ การเลือกสถานที่ทำงานของแพทย์	๓๕
๖	การเปรียบเทียบความแตกต่างของสัดส่วนของแพทย์ที่ทำงานในต่างจังหวัด ระหว่างแพทย์ที่มีภูมิหลังในกรุงเทพฯ ฯ และแพทย์ที่มีภูมิหลังในต่างจังหวัด	๓๖
๗	คำมัชฌิม เลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาในระหว่าง การทำงานใช้ทุนในต่างจังหวัดของแพทย์ที่ย้ายไปทำงานในกรุงเทพฯ ฯ และ แพทย์ที่ยังคงทำงานในต่างจังหวัด : ด้านการบริหารงาน	๓๘
๘	คำมัชฌิม เลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาในระหว่าง การทำงานใช้ทุนในต่างจังหวัดของแพทย์ที่ย้ายไปทำงานในกรุงเทพฯ ฯ และ แพทย์ที่ยังคงทำงานในต่างจังหวัด : ด้านการรักษาพยาบาล	๔๑
๙	คำมัชฌิม เลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาในระหว่าง การทำงานใช้ทุนในต่างจังหวัดของแพทย์ที่ย้ายไปทำงานในกรุงเทพฯ ฯ และ แพทย์ที่ยังคงทำงานในต่างจังหวัด : ด้านการป้องกันโรค การส่งเสริม และ ฟื้นฟูสุขภาพ	๔๕

ตารางที่

หน้า

๑๐	คำวินิจฉัย เลขคดี และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหา ในระหว่างการทำงานใช้ทุนในต่างจังหวัดของแพทย์ที่ย้ายไปทำงาน ในกรุงเทพ ฯ และแพทย์ที่ยังคงทำงานในต่างจังหวัด : ด้าน การฝึกอบรมและการนิเทศงาน	๕๘
๑๑	การเปรียบเทียบระดับปัญหาในระหว่างการทำงานใช้ทุนระหว่าง แพทย์ที่ย้ายไปทำงานในกรุงเทพ ฯ กับแพทย์ที่ยังคงทำงานใน ต่างจังหวัด หลังหมดสัญญาการทำงานใช้ทุน	๕๐
๑๒	เหตุผลของแพทย์ที่เลือกทำงานในกรุงเทพ ฯ เรียงตามลำดับความสำคัญ	๕๑
๑๓	เหตุผลของแพทย์ที่เลือกทำงานในต่างจังหวัด เรียงตามลำดับความสำคัญ	๕๓
๑๔	ลักษณะและระดับความสำคัญของสถานที่ทำงานในอุดมคติของแพทย์ที่ทำงาน ในกรุงเทพ ฯ และของแพทย์ที่ทำงานในต่างจังหวัด	๕๕
๑๕	ลักษณะสถานที่ทำงานในอุดมคติของแพทย์ เรียงตามลำดับความสำคัญ	๕๗
๑๖	จำนวนแพทย์ จำแนกตามระดับปัญหาการทำงานด้านต่าง ๆ	๕๗
๑๗	จำนวนแพทย์ที่ทำงานในกรุงเทพ ฯ จำแนกตามระดับความสำคัญของ _____	๑๐๒
๑๘	จำนวนแพทย์ที่ทำงานในต่างจังหวัด จำแนกตามระดับความสำคัญ ของเหตุผลในการเลือกสถานที่ทำงานของแพทย์	๑๐๓
๑๙	จำนวนแพทย์จำแนกตามระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับลักษณะสถานที่ทำงาน ในอุดมคติ	๑๐๔